

Pharmacon exameneisen Adviseren 1 - 2023

Wet – en regelgeving (Basiskennis)

De kandidaat kan:

Eindterm 1

- De wettelijke adviesplicht voor UAD-geneesmiddelen omschrijven
- De wettelijke adviesfunctie van de (assistent -) drogist omschrijven
- De inhoud van de wettelijke bepalingen uit de Geneesmiddelenwet (art 1, lid t en art 62) omschrijven
- Omschrijven welke wettelijke regels gelden bij het ter handstellen van UAD-geneesmiddelen
- Benoemen welke wettelijke regels gelden voor UAD-geneesmiddelen die behoren tot de homeopathica of fytotherapeutica

Eindterm 2

- Uitleggen wat de termen UR, UA, UAD en AV betekenen (bijlage 3)
- Uitleggen wanneer een product een geneesmiddel is
  - o Benoemen wat verschillen en overeenkomsten zijn tussen fytotherapie, homeopathie en reguliere geneeskunde
- Uitleggen wat zelfzorg inhoudt
- Uitleggen wat het doel van zelfzorgvoorlichting is
- Uitleggen welke rol UAD-geneesmiddelen binnen de zelfzorg spelen

Eindterm 3

- De functie van een bijsluiter benoemen
- De rubrieken van een bijsluiter en de inhoud daarvan benoemen
- Het verschil tussen de registratie van RVG en RVH –geneesmiddelen benoemen

Eindterm 5

- Omschrijven wat de kenmerken van voorlichting zijn
- Omschrijven wat de kenmerken van advies zijn
- Omschrijven wat de kenmerken van reclame zijn
- Benoemen wat de verschillen zijn tussen voorlichting, advies en reclame

Eindterm 11

- Uitleggen wat een bijsluiter is
- De functie van een bijsluiter verklaren
- De rubrieken van een bijsluiter uitleggen
- De betekenis van de termen uit de bijsluiter die regelmatig door klanten worden gebruikt uitleggen (zie bijlage 3)
- De farmaceutische toedieningsvormen van UAD-geneesmiddelen uitleggen

Zelfzorgvoorlichting en communicatie

De kandidaat kan:

Eindterm 16

- Verhelderen welke informatie van een klant moet worden verkregen om een passend advies te geven (persoon voor wie geneesmiddel is bestemd, aard van de klacht, situatie en eerder ondernomen actie)
- Verklaaren welke vragen aan de klant moeten worden gesteld om een passend advies te geven
- De regels van de communicatieleer uitleggen, die voor adviseren bij zelfzorgmedicatie van belang zijn
- Uitleggen wanneer de gesprekstechnieken luisteren, samenvatten of doorvragen worden toegepast
- Verklaaren hoe een (assistent) drogist kan inspelen op non verbaal gedrag

Eindterm 17

- Uitleggen wat de functie en het belang van de kassacheck is
- Aantonen in welke situatie een klant behoefte heeft aan advies

Eindterm 18

- Beredeneren in welke situaties de klant moet worden ingelicht over de risico's en gevolgen van gebruik van UAD-geneesmiddelen en veel verkochte zelfzorgmiddelen (bijlage 4 en 5)
- Benoem de belangrijkste zelfzorggeneesmiddelen en werkzame stoffen met een groot risico op verkeerd gebruik of ernstige bijwerkingen of niet geschikt voor bepaalde groepen gebruikers en de bijbehorende verplichte ongevraagde risicowaarschuwing (bijlage 4 en bijlage 5)

Adviseren en informeren over UAD-geneesmiddelen per indicatiegebied

Pijn- en koortsklachten

Passend advies geven

De kandidaat kan voor de indicaties:

- koorts en pijn bij griep en verkoudheid;
- hoofdpijn (ook: spanningshoofdpijn en middelengeïnduceerde hoofdpijn);
- symptomen van) migraine;
- kiespijn, (pijn bij het) doorkomen van de eerste tanden;
- (acute) keelpijn;
- desinfectie (ontsmetten) van de mond-/keelholte;
- zenuwpijn;
- reumatische pijn;
- menstratiepijn;
- (pijn bij) artrose;
- (milde tot matige) artrose van de knie;
- pijn na chirurgische ingrepen (postoperatieve pijn);
- koorts en pijn na vaccinatie;
- spier- en gewrichtspijn, kneuzingen en verstuikingen;

- *spit (rugpijn)*
- *tanden en mond*
- *middenoorontsteking;*

Eindterm 7

- Benoemen wat een passend advies is, ingeval van een vraag naar een specifiek UAD-geneesmiddel
- Benoemen wat een passend advies is, ingeval van een vraag naar een product met een specifieke werkzame stof

Eindterm 8

- Benoemen wat een passend advies is over het gebruik van een UAD-geneesmiddel naar aanleiding van een gezondheidsvraag of een vraag over een kwaal of aandoening

Eindterm 9

- De meest belangrijke indicaties benoemen waarvoor UAD-geneesmiddelen worden verkocht (zie bijlage 1)

Eindterm 10 a

- De meest voorkomende klantvragen en gezondheidsklachten benoemen
  - o Benoemen wat de belangrijkste oorzaken en symptomen daarvan zijn

Eindterm 10 b

- Benoemen wat de beschikbare UAD-geneesmiddelen zijn bij pijnklachten (bijlage 1 en 2)
- Uitleggen wat de werking is van de beschikbare UAD-geneesmiddelen (bijlage 1 en 2)
  - o Verklaar welke manieren van pijnbestrijding er zijn
  - o Uitleggen hoe algemene pijnstillers werken
  - o Uitleggen hoe lokale pijnstillers werken
  - o Uitleggen wat het verschil in werking is tussen een perifeer of topicaal werkende pijnstiller en een centraal werkende pijnstiller
- Benoemen wat de werkzame stof is (of werkzame stoffen zijn) van de beschikbare UAD-geneesmiddelen (bijlage 2)

Eindterm 10 d

- Benoemen wat de juiste dosering is van de beschikbare UAD-geneesmiddelen (bijlage 1 en 2)
- Toelichten wat de juiste wijze van gebruik is van de beschikbare UAD-geneesmiddelen (bijlage 1 en 2)
  - o De algemene regels en waarschuwingen bij het gebruik van spierwrijfmiddelen benoemen

Eindterm 10 e

- Benoemen wat de eerste en tweede keus UAD-geneesmiddelen zijn

Inlichten over gevolgen van gebruik

De kandidaat kan voor de indicaties:

- *koorts en pijn bij griep en verkoudheid;*
- *hoofdpijn (ook: spanningshoofdpijn en middelengeïnduceerde hoofdpijn);*
- *symptomen van) migraine;*

- *kiespijn, (pijn bij het) doorkomen van de eerste tanden;*
- *(acute) keelpijn;*
- *desinfectie (ontsmetten) van de mond-/keelholte;*
- *zenuwpijn;*
- *reumatische pijn;*
- *menstruatiepijn;*
- *(pijn bij) artrose;*
- *(milde tot matige) artrose van de knie;*
- *pijn na chirurgische ingrepen (postoperatieve pijn);*
- *koorts en pijn na vaccinatie;*
- *spier- en gewrichtspijn, kneuzingen en verstuikingen;*
- *spit (rugpijn)*
- *tanden en mond*
- *middenoorontsteking;*

Eindterm 12

- Toelichten wat de aard is (eigenschappen) van de beschikbare UAD-geneesmiddelen bij pijnklachten (bijlage 1 en 2)
  - o Uitleggen wat algemene pijnstillers zijn
  - o Verklaar wat pijnstillende en koortsverlagende stoffen zijn (zie bijlage 2)
  - o Verklaar wat ontstekingsremmende stoffen zijn (zie bijlage 2)
  - o Verklaar wat middelen bij desinfectie (ontsmetten) van de mond-/keelholte zijn (zie bijlage 1)
  - o Toelichten wat specifieke werkzame stoffen bij pijn, griep en menstruatiepijn zijn (zie bijlage 2)
  - o Uitleggen wat een combinatiepreparaat is
  - o Verklaar welke fytotherapeutische stoffen in de UAD-geneesmiddelen bij pijn- en koortsklachten zitten (bijlage 2)
- Toelichten wat de indicatie is van de beschikbare UAD-geneesmiddelen (bijlage 1 en 2)
- Uitleggen wat de te verwachten effecten zijn bij gebruik van beschikbare UAD-geneesmiddelen (bijlage 1 en 2)

Eindterm 13

- Aantonen wat de risico's zijn bij het gebruik van de beschikbare UAD-geneesmiddelen (bijlage 1 en 2)
  - o Uiteenzetten wat (over)gevoeligheid voor pijnstillers voor gevolgen heeft voor pijnbestrijding
- Aantonen wat de risico's zijn bij het gebruik van de beschikbare UAD-geneesmiddelen als de klant behoort tot een van de risicogroepen (bijlage 1 en 2)
- Aantonen welke groepen mensen meer risico lopen bij het gebruiken van UAD-geneesmiddelen bij pijn, koorts en griep (kinderen, ouderen, zwangere vrouwen, vrouwen die zwanger willen worden of vrouwen die borstvoeding geven, klanten met een ernstige orgaanfunctiestoornis (m.n. lever en nieren), klanten met een aandoening als diabetes en een hart- en vaatziekte, klanten die de Nederlandse taal niet machtig zijn, bestuurders van voertuigen en bedieners van machines)

Eindterm 14 a

- Beschrijven wat de relevante contra-indicaties zijn van de beschikbare UAD-geneesmiddelen (bijlage 1 en 2)

Eindterm 14 b

- Benoemen wat de relevante bijwerkingen zijn van de beschikbare UAD geneesmiddelen (zeer vaak (1:100) en vaak (1:1000)) (bijlage 1 en 2)
  - o Uiteenzetten wat (over)gevoeligheid voor pijnstillers voor gevolgen heeft voor pijnbestrijding

Eindterm 14 c

- Aantonen wat de aanwijzingen voor onjuist gebruik zijn van de beschikbare UAD-geneesmiddelen (bijlage 1 en 2)
  - o De algemene regels en waarschuwingen bij het gebruik van spierwrijfmiddelen samenvatten.

Eindterm 14 d

- Uitleggen wat de risico's zijn van combinatiegebruik tussen de beschikbare UAD-geneesmiddelen met andere UAD-geneesmiddelen of gezondheidsproducten

Eindterm 14 e

- Benoemen welke verschijnselen kunnen optreden bij een overdosering van de beschikbare UAD-geneesmiddelen (bijlage 1 en 2)

Eindterm 14 f

- Benoemen welke acties de klant moet ondernemen als sprake is van een overdosering van een beschikbaar UAD-geneesmiddel

Eindterm 15

- Benoemen in welke situatie een klant wordt geadviseerd naar de huisarts te gaan

Eindterm 19

- Toelichten in welke situaties de klant risico loopt op gezondheidsschade

Maag- en darmklachten

Passend advies geven

De kandidaat kan voor de indicaties:

- *brandend maagzuur (zuurbranden), zure oprispingen, hyperaciditeit (teveel zuur in maag en slokdarm);*
- *flatulentie (winderigheid);*
- *opgeblazen gevoel;*
- *misselijkheid (braken, spugen);*
- *obstipatie (verstopping, hardlijvigheid);*
- *(acute) diarree;*
- *worminfecties(aarsmaden, lintwormen);*
- *aambeien*

Eindterm 7

- Benoemen wat een passend advies is, ingeval van een vraag naar een specifiek UAD-geneesmiddel
- Benoemen wat een passend advies is, ingeval van een vraag naar een product met een specifieke werkzame stof

Eindterm 8

- Benoemen wat een passend advies is over het gebruik van een UAD-geneesmiddel naar aanleiding van een gezondheidsvraag of een vraag over een kwaal of aandoening

Eindterm 9

- De meest belangrijke indicaties benoemen waarvoor UAD-geneesmiddelen worden verkocht (zie bijlage 1)

Eindterm 10 a

- De meest voorkomende klantvragen en gezondheidsklachten benoemen
  - o Benoemen wat de belangrijkste oorzaken en symptomen daarvan zijn

Eindterm 10 b

- Benoemen wat de beschikbare UAD-geneesmiddelen zijn bij maag- en darmklachten (bijlage 1 en 2)
  - o Benoemen welke soorten maagmiddelen er zijn
  - o Benoemen welke soorten laxeermiddelen er zijn
  - o Benoemen welke soorten aambeimiddelen er zijn
  - o Benoemen welke soorten diarreemiddelen er zijn
- Uitleggen wat de werking is van de beschikbare UAD-geneesmiddelen (bijlage 1 en 2)
- Benoemen wat de werkzame stof is (of werkzame stoffen zijn) van de beschikbare UAD-geneesmiddelen (bijlage 2)

Eindterm 10 d

- Benoemen wat de juiste dosering is van de beschikbare UAD-geneesmiddelen (bijlage 1 en 2)
- Toelichten wat de juiste wijze van gebruik is van de beschikbare UAD-geneesmiddelen (bijlage 1 en 2)

Eindterm 10 e

- Benoemen wat de eerste en tweede keus UAD-geneesmiddelen zijn

Inlichten over gevolgen van gebruik

De kandidaat kan voor de indicaties:

- *brandend maagzuur (zuurbranden), zure oprispingen, hyperaciditeit (teveel zuur in maag en slokdarm);*
- *flatulentie (winderigheid);*
- *opgeblazen gevoel;*
- *misselijkheid (braken, spugen);*
- *obstipatie (verstopping, hardlijvigheid);*
- *(acute) diarree;*

- *worminfecties(aarsmaden, lintwormen);*
- *aambeien*

Eindterm 12

- Toelichten wat de aard is (eigenschappen) van de beschikbare UAD-geneesmiddelen (bijlage 1 en 2)
  - o Uitleggen wat antacida zijn (zie bijlage 1)
  - o Uitleggen wat 'laagjes-vormers' zijn (zie bijlage 1)
  - o Uitleggen wat carminativa zijn (zie bijlage 1)
  - o Uitleggen wat H₂-antagonisten zijn (zie bijlage 1)
  - o Uitleggen wat protonpompremmers zijn (zie bijlage 1)
  - o Uitleggen wat een combinatiepreparaat is
  - o Verklaar welke fytotherapeutische stoffen in UAD-geneesmiddelen bij maag- en darmklachten zitten (bijlage 2)
- Toelichten wat de indicatie is van de beschikbare UAD-geneesmiddelen (bijlage 1 en 2)
- Uitleggen wat de te verwachten effecten zijn bij gebruik van beschikbare UAD-geneesmiddelen (bijlage 1 en 2)

Eindterm 13

- Aantonen wat de risico's bij het gebruik zijn van de beschikbare UAD-geneesmiddelen (bijlage 1 en 2)
- Aantonen wat de risico's bij het gebruik zijn van de beschikbare UAD-geneesmiddelen als de klant behoort tot een van de risicogroepen (bijlage 1 en 2)
- Aantonen welke groepen mensen meer risico lopen bij het gebruiken van UAD-geneesmiddelen (kinderen, ouderen, zwangere vrouwen, vrouwen die zwanger willen worden of vrouwen die borstvoeding geven, klanten met een ernstige orgaanfunctiestoornis (m.n. lever en nieren), klanten met een aandoening als diabetes en een hart- en vaatziekte, klanten die de Nederlandse taal niet machtig zijn, bestuurders van voertuigen en bedieners van machines)

Eindterm 14 a

- Beschrijf wat de relevante contra-indicaties zijn van de beschikbare UAD-geneesmiddelen (bijlage 1 en 2)

Eindterm 14 b

- Benoemen wat de relevante bijwerkingen zijn van de beschikbare UAD-geneesmiddelen (zeer vaak (1:100) en vaak (1:1000)) (bijlage 1 en 2)

Eindterm 14 c

- Aantonen wat de aanwijzingen voor onjuist gebruik zijn van de beschikbare UAD-geneesmiddelen (bijlage 1 en 2)

Eindterm 14 d

- Uitleggen wat de risico's zijn van combinatiegebruik tussen UAD-geneesmiddelen met andere UAD-geneesmiddelen of gezondheidsproducten

Eindterm 14 e

- Benoemen welke verschijnselen kunnen optreden bij een overdosering van UAD-

geneesmiddelen (bijlage 1)

Eindterm 14 f

- Benoemen welke acties de klant moet ondernemen als sprake is van een overdosering van een UAD-geneesmiddel

Eindterm 15

- Benoemen in welke situatie een klant wordt geadviseerd naar de huisarts te gaan

Eindterm 19

- Toelichten in welke situaties de klant risico loopt op gezondheidsschade

Bijlage 1

Producten – 2023

Pijn en koorts

- Advil Reliva
- Aleve Classic
- Aleve Select
- Alka-Seltzer
- Ascal 600
- Aspirine 100 en 500
- Aspro 500 Bruis
- Daro hoofdpijnpoeider
- Finimal
- Nurofen
- Nurofen Fastine
- Nurofen pleister
- Nurofen voor kinderen
- Panadol
- Panadol Junior
- Panadol Plus
- Roter APC
- Roter Paracetamol
- Roter Paracetamol Junior
- Roter Paracof
- Spidifen
- Saridon
- Sinaspril
- Voltaren K
- Witte Kruis

Migraine

- Nurofen Migraine
- Excedrin

Griep

- A. Vogel Echinaforce
- Antigrippine
- Aspirine-C
- Citrosan
- Coldrex Hot Drink

Mondklachten

- Corsodyl mondspoeling

- Corsodyl tandgel
- Dentinox
- Pyralvex

Keelpijn

- Strepfen zuigtablet
- Strepfen keelspray
- Trachsil
- Coldrex

Menstratiepijn

- Aleve Feminax
- Nurofen Female

Artrose

- Glucosamine Pharma Nord
- Voltaren Emulgel

Spier en gewrichtspijn

- A. Vogel Atrosan tabletten

Oorpijn

- Otagan

Maagzuur (met flatulentie, opgeblazen gevoel)

- Losecosan 20 mg
- Pantozol Control
- Nexium Control
- Gastilox Forte suspensie
- Gaviscon extra sterk liquid sticks pepermunt
- Rennie 680/80

Maagkrampen

- Buscopan
- Tempocol

Maagklachten algemeen (dyspepsie)

- Iberogast

Obstipatie

- Dulcolax
- Dulcolax zetpillen 10 mg
- Lactulosesiroop
- Metamucil Suikervrij
- Microlax

Aambeien

- Sperti
- Theranal

Bijlage 2

Werkzame stoffen – 2023

Pijn en koorts

- Acetylsalicylzuur
- Coffeïne
- Diclofenac kalium
- Ibuprofen
- Naproxennatrium
- Paracetamol
- Propyfenazon

Migraine

- Acetylsalicylzuur
- Cafeïne
- Ibuprofen
- Paracetamol

Griep

- Acetylsalicylzuur
- Ascorbinezuur
- Coffeïne
- Echinacea purpurea
- Paracetamol

Kiespijn en pijn bij het doorkomen van eerste tanden

- Lidocaïnehydrochloride

Keelpijn

- Ambroxolhydrochloride
- Amylmetacresol
- Dichloorbenzylalcohol
- Flurbiprofen
- Lidocaïnehydrochloride
- Propylparahydroxybenzoaat

Menstratiepijn

- Ibuprofen
- Naproxennatrium

Artrose

- Calciumcarbonaat
- Diclofenac diethylamine
- Diclofenac natrium
- Glucosamine

Spier en gewrichtspijn

- Benzydaminehydrochloride
- Harpagophytum extract

Oorpijn

- Lidocaïnehydrochloride

Maagzuur (met flatulentie, opgeblazen gevoel)

- Alginezuur
- Aluminiumhydroxide
- Aluminiumoxide
- Bismuthsubnitraat
- Calciumcarbonaat
- Kaliumwaterstofcarbonaat
- Magnesiumcarbonaat
- Magnesiumhydroxide
- Natriumalginaat
- Natriumwaterstofcarbonaat
- Omeprazol
- Esomeprazol
- Pantoprazol natrium

Maagkrampen

- Butylscopolaminebromide
- Pepermuntolie

Maagklachten algemeen (dyspepsie)

- Grote Engelwortel (Angelica radix)
- Karwijzaad (Carvi fructus)
- Stinkende Gouwe (Chelidonii herba)

- Bittere Scheefbloem (*Iberis amara*)
- Zoethout wortel (*Liquiritiae radix*)
- Kamillebloem (*Matricaria (Chamomilla) recutita flos*)
- Citroenmelisseblad (*Melissa officinalis folium*)
- Pepermuntblad (*Mentha x piperita folium*)
- Mariadistelvrucht (*Silybum marianum fructus*)

Obstipatie

- Bisacodyl
- Dexpanthenol
- Lactulose
- Natriumlaurylsulfoacetaat
- Psylliumvezels
- Senna fructus
- Sorbitol

Diarree

- Glucose
- Kaliumchloride
- Kool, geactiveerd
- Loperamidehydrochloride
- Natriumchloride
- Natriumwaterstofcitraat

Wormpjes (aarsmaden)

- Mebendazol

Aambeien

- Bismuthsubnitraat
- Lecoris negraprionis oleum
- Lidocaïne
- Saccharomycetis vivi extractum
- Zinkoxide

Bijlage 3

Terminologie – 2023

Aambeien	Bruistablet
Aanbevolen dosering	Candida albicans
Aandoening	CBG
Accidentele overdosering	Chirurgische ingreep
ACE-remmers	Chronische aandoening
Acuut	Coeliakie
Adolescent	Coma
Advies	Combinatiegeneesmiddel
Afweersysteem	Communicatieleer
Alcoholisme	Contra-indicatie
Allergische reactie	Coördinatieproblemen
Antagonist	Corticosteroïde
Antibioticum	Criteria
Anticoagulantia	Dagdosering
Antidepressiva	Desinfectans
Antistollingsmiddelen	Desoriëntatie
Antiviraal	Diabetici
Anus	Diuretica
Applicator	Doktersvoorschrift
Artritis	Doseringsschema
Artrose	Dosis
Ascorbinezuur	Dragee
Aspartaam	Duizeligheid
Astma	Dyspepsie
Auto-immuunziekte	Effecten
AV	Effectieve dosering
Baarmoeder	Emulgel
Bacteriële infectie	Emulsie
Bacteriën	Enzym
Benzoaat	Exantheem
Beroerte	Farmaceutisch
Bètablokker	Farmacokinetische
Bewusteloosheid	Filmomhulde tablet
Bewustzijn	Fissuren
Bijwerking	Funciestoornis
Bloedbeeld	Fysisch
Bloedcirculatie	Fytotherapeutica
Bloeddruk	Galactosemie
Bloedstolling	Galbulten
Bloeduitstorting	Gastro oesofageale reflux
Bloedverduunners	Geelzucht
Braken	Geneesmiddel
Breed werkingsgebied	Geneeswijze

Gesuperviseerd
Giften
Glaucoom

Glucose
Haarvat
Hallucinatie
Hartfalen
Hartritmestoornissen
Hemolytische anemie
Heparine
Hersenbloeding
Histamine
Homeopathica
Homeopathisch geneesmiddel
Huiduitslag
Hulpstof
Hyperaciditeit
Hypertensie
Hyperventilatie
Hypofyse
Indicatie
Infectie
Insufficiëntie
Insuline
Interactie
Irreversibele levernecrose
Kaliumverlies
Kassacheck
Klinisch bewijs
Klyasma
Kortademigheid
Lactatie
Lapp-lactase deficiëntie
Liquid capsule
Lokaal
Longblaasjes
Longemfyseem
Maagsapresistent
MAO-remmers
Medisch hulpmiddel
Megacolon
Methotrexaat
Micro-organisme
Misselijkheid
Motiliteit

Natriumdieet

Netelroos
NSAID
Oedeem
Omhulde tablet
Oropharyngeaal
Overdosering
Overgevoeligheidsreactie
Parasieten
Patiëntenbijsluiter
Pentoxifylline
Postoperatief
Prostaglandine
Prostaglandinesynthetaseremmers
Pruritus
Recept
Rectaal
Retard werking
Risicogroep
RVG
RVH
Sachet
Schildklier
Smelttablet
Spasmen
Stoornis
Sucrose
Sufheid
Suspensie
Symptomatische behandeling
Symptomen
Systemisch effect
Systemische werking
Tachycardie
Ter handstellen
Therapeutische indicatie
Toedieningsfrequentie
Topicaal
Torpedovormig
Toxisch
Traditioneel gebruik
Transpireren
Tremoren
Trombose
Tuberculose
UA
UAD
Uitdroging
Uni-dosis

UR

Urinelozing

Urinewegen

Urticaria

Vaatverwijdend

Vergeeten dosis

Vergiftigingen

Verwardheid

Vomeren

Waarschuwing

Wazig zien

Weerstand

Werkzame stof

Wetenschappelijk

Wisselwerking

Witte bloedlichaampjes

Zelfzorg

Zetpil

Ziekte van Crohn

Bijlage 4: Meest risicovolle geneesmiddelen(groepen) met bijbehorende risicowaarschuwingen en adviezen:

Geneesmiddelengroep	Mondelinge risicowaarschuwing als (onderdeel van de) kassacheck	Advies door de (assistent)drogist
Middelen tegen verstopte neus - xylometazoline - oxymetazoline - tramazoline	<i>Het is niet verstandig dit geneesmiddel langer dan 7 dagen te gebruiken, want dan beschadigt het slijmvlies. Wij adviseren u voor gebruik de bijsluiter te lezen.</i>	Deze geneesmiddelen maximaal 7 dagen achter elkaar gebruiken, daarna 1 maand niet.
Hoestprikkeldeempende middelen - noscapine - codeïne	<i>Dit geneesmiddel kan de reactiesnelheid verminderen, en daarom gevaarlijk zijn bij autorijden en bij gebruik van machines. Wij adviseren u voor gebruik de bijsluiter te lezen.</i>	Codeïne en noscapine werken alleen tegen droge kriebel- of prikkelhoest. Codeïne en noscapine niet bij een slijmhoest gebruiken. Beide middelen onderdrukken de hoestprikkel, terwijl die prikkel bij een slijmhoest juist nodig is om het slijm op te hoesten. Noscapine kan de bloedstolling ontregelen.
Miconazol - Daktarin, - AcneCare - Miconazol	<i>Dit geneesmiddel kunt u niet samen met bloedverduunners gebruiken. Wij adviseren u voor gebruik de bijsluiter te lezen.</i>	Miconazol kan de bloedstolling ontregelen.
NSAID's (oraal gebruik) - acetylsalicylzuur - carbasalaat - diclofenac - ibuprofen - ketoprofen	<i>Dit geneesmiddel kan maagklachten veroorzaken, vooral bij lang gebruik. Wij adviseren u voor gebruik de bijsluiter te lezen.</i>	Risico hangt onder andere af van leeftijd klant, overige medicatie die klant gebruikt, andere ziektes die de klant heeft en of de klant gevoelig is voor NSAID's. Er zijn alternatieven: In ⁶ veel gevallen is

<ul style="list-style-type: none"> - naproxen - flurbiprofen - combinatiemiddelen paracetamol <u>met</u> acetylsalicylzuur en/of propyfenazon 		<p>paracetamol een goed alternatief.</p>
<p>Middelen tegen diarree</p> <ul style="list-style-type: none"> - loperamide 	<p><i>Er is risico op uitdroging. Het is belangrijk om 2 liter water per dag te drinken. Wij adviseren u voor gebruik de bijsluiter te lezen.</i></p>	<p>U loopt het risico op uitdroging, doordat het vocht met de diarree uit het lichaam verdwijnt. ORS bevat zouten en suikers die uw lichaam nodig heeft bij diarree.</p>
<p>Laxeermiddelen</p> <ul style="list-style-type: none"> - bisacodyl - senna 	<p><i>Gebruik dit geneesmiddel niet langer dan 3 dagen, want dat geeft risico op luie darmen en uitdroging. Wij adviseren u voor gebruik de bijsluiter te lezen.</i></p>	<p>Deze geneesmiddelen innemen met veel vocht.</p> <p>Gebruik laxeer middelen niet langer dan 3 dagen achter elkaar. Werkt het niet voldoende binnen 3 dagen? Raadpleeg dan uw arts.</p>
<p>Sint-Janskruid (Hypericum perforatum)</p>	<p><i>Gebruik van dit middel kan niet altijd samen met andere geneesmiddelen of met de anticonceptiepil. Wij adviseren u voor gebruik de bijsluiter te lezen.</i></p>	<p>Kruiden, zoals Sint-janskruid, worden vaak ten onrechte als onschuldig beschouwd.</p> <p>Het is belangrijk te weten bij welke geneesmiddelen u Sint-janskruid niet moet gebruiken. Ook niet bij de anticonceptiepil, dat is namelijk een geneesmiddel.</p>
<p>Paracetamol</p> <ul style="list-style-type: none"> - paracetamol - paracetamol combinatiepreparaten <u>zonder</u> NSAID 	<p><i>Het is belangrijk om niet te veel te gebruiken, want dan kan dit geneesmiddel lever- en nierklachten geven. Wij adviseren u voor gebruik de bijsluiter te lezen.</i></p>	<p>Neem bij chronisch gebruik (langer dan 1 maand) maximaal 5 tabletten per dag, bij incidenteel gebruik maximaal 6 tabletten per dag.</p> <p>Bij gebruik van</p>

		<p>pijnstillers gedurende meer dan 15 dagen per maand kan pijnstillerafhankelijke hoofdpijn ontstaan.</p>
<p>Middelen bij maagklachten</p> <ul style="list-style-type: none"> - esomeprazol - omeprazol - pantoprazol 	<p><i>Dit geneesmiddel geeft risico op bijwerkingen bij lang gebruik. Wij adviseren u voor gebruik de bijsluiter te lezen.</i></p>	<p>Omeprazol en pantoprazol kunnen bij langdurig gebruik bijwerkingen geven, zoals botontkalking, darminfecties en nierfalen.</p> <p>Gebruik indien mogelijk liever lichtere middelen, of overleg met een arts.</p> <p>Deze middelen kunnen de bloedstolling ontregelen.</p>
<p>Morning-afterpil met levonorgestrel</p>	<p>I.v.m. privacy-redenen wordt bij dit middel geen mondelinge risicowaarschuwing gegeven.</p>	<p>Als u dit geneesmiddel niet tijdig (binnen 72 uur) na onbeschermd geslachtsgemeenschap gebruikt, dan bestaat het risico op ongewenste zwangerschap en verstoring van de menstruatiecyclus.</p> <p>Niet gebruiken zonder overleg met een arts als u ook medicijnen tegen epilepsie, tuberculose of hiv, of sint-janskruid of ciclosporine gebruikt.</p>
<p>Morning-afterpil met ulipristal</p>	<p>I.v.m. privacy-redenen wordt bij dit middel geen mondelinge risicowaarschuwing gegeven.</p>	<p>Als u dit geneesmiddel niet tijdig (binnen 120 uur) na onbeschermd geslachtsgemeenschap gebruikt, dan bestaat het risico op ongewenste zwangerschap en</p>

		<p>verstoring van de menstratiecyclus.</p> <p>Niet gebruiken zonder overleg met een arts als u ook andere medicijnen gebruikt.</p>
--	--	--

Bijlage 5: Bijlage veel verkochte zelfzorgmiddelen met specifieke kenmerken en/of een risicowaarschuwing die de Assistent-drogist en Drogist moet kunnen herkennen en kunnen toepassen:

Middel	Werkzame stof	Indicatie	Risicowaarschuwingen die de Assistent-Drogist en Drogist moet kunnen herkennen en kunnen toepassen:
Norit	actieve kool	Diarree en vergiftigingen Specifiek kenmerk: enige middel dat gebruikt kan worden bij voedselvergiftiging en bepaalde medicatievergiftigingen	Risicowaarschuwing: De werking van de anticonceptiepil kan afnemen. Gebruik aanvullende anticonceptie als u de anticonceptiepil gebruikt. Uw ontlasting kan zwart verkleuren. Dit is ongevaarlijk. Overleg eerst met een arts als u andere medicijnen gebruikt.
Bisolvon	broomhexinehydrochloride acetylcysteïne	Vastzittende hoest Specifiek kenmerk: slijmoplossend, niet geschikt voor kinderen jonger dan 2 jaar (2016 aangepast).	Risicowaarschuwing: Niet gebruiken bij kinderen onder de twee jaar. Niet gebruiken als u borstvoeding geeft. Niet gebruiken als u een maagzweer heeft of heeft gehad.
Fluimucil	acetylcysteïne	Vastzittende hoest Specifiek kenmerk: slijmoplossend, niet geschikt voor kinderen jonger dan 2 jaar. (Was voor 2016 zelfs geschikt voor zuigeling).	Risicowaarschuwing: Niet gebruiken bij kinderen onder de twee jaar. Als u antibiotica gebruikt deze 2 uur voor of na de acetylcysteïne innemen. Niet gebruiken als u een maagzweer heeft of heeft gehad. Niet gebruiken als u astma of COPD heeft.
Rennie	calciumcarbonaat magnesiumcarbonaat	Maagzuur	Risicowaarschuwing: Raadpleeg de bijsluiter als u ook andere medicijnen gebruikt, bijvoorbeeld op recept. Zoek eerst op in de bijsluiter of deze veilig combineren met het maagmiddel. Of overleg met

			arts/apotheker. Niet gebruiken als u slechte nieren heeft (eerst overleggen met huisarts). Niet innemen met grote hoeveelheden melk of zuivelproducten.
Azaron	tripelenaminehydrochloride	Insektenbeten of -steken	Risicowaarschuwing: Raadpleeg eerst de huisarts bij gebruik voor kinderen onder de 2 jaar
Trachitol	lidocaïnehydrochloride	Beginnende keelpijn Specifiek kenmerk: enige zelfzorggeneesmiddel bij keelpijn met alleen lidocaïne.	Risicowaarschuwing: Kijk in de bijsluiter of dit middel geschikt is voor zwangerschap/borstvoeding of kinderen. Niet langer gebruiken dan 1 week.
Tantum	benzydaminehydrochloride	Spier- en gewrichtsklachten Specifiek kenmerk: behoort tot de NSAID's lokaal.	Risicowaarschuwing: Niet gebruiken op wonden. Indien niet bedoeld voor handen, na gebruik handen wassen. Niet gebruiken bij kinderen. Overleg voor gebruik met arts als u astma heeft, zwanger bent of borstvoeding geeft.
Imodium tabletten/ capsules	loperamidehydrochloride	Diarree Specifiek kenmerk: leeftijd vanaf 8 jaar, niet bij voedselvergiftiging.	Risicowaarschuwing: Gebruik dit medicijn niet langer dan twee dagen achter elkaar als er geen verbetering optreedt. Drink veel want bij heftige diarree kunt u uitdrogen. (vooral baby's en ouderen). Niet gebruiken bij bloed of slijm in de ontlasting. Niet gebruiken bij kinderen jonger dan 8 jaar. Niet gebruiken als u een slechte lever heeft. Niet gebruiken als u zwanger bent of borstvoeding geeft. Stoppen als de ontlasting vaster wordt of als u langer dan 12 uur geen ontlasting heeft gehad.
Mucoangin	ambroxolhydrochloride	Keelpijn	Risicowaarschuwing: Niet gebruiken door kinderen onder de 12 jaar. Niet gebruiken bij zwangerschap en borstvoeding. Niet gebruiken bij slechte nierfunctie of leverfunctie. Niet langer dan 3 dagen achtereen gebruiken.
Zovirax	aciclovir	Koortslip	Risicowaarschuwing: Alleen gebruiken op de huid rond de mond en

			de lippen. Contact met de (binnenkant van de) mond vermijden.
Wartner	stikstof	Wratten Specifiek kenmerk: stikstofmethode tegen wratten.	
Midalgan	histaminechloride methylnicotinaat glycolmonosalicylaat	Spierpijn	Risicowaarschuwing: Niet bij kinderen jonger dan 12 jaar. Niet gebruiken op een beschadigde huid, niet op slijmvliezen of in de ogen laten komen. Niet gebruiken op rode en gezwollen pezen of gewrichten of bij pijn door een zweepslag. Na het aanbrengen mag u niet zonnen of onder de hoogtezoon en moet u de handen goed wassen. Niet gebruiken op blauwe plekken. <u>Niet gebruiken direct na een heet bad of hete douche.</u>
Curanol	Hamamelis virginiana, Calendula officinalis, Echinacea pupurea, Aesculuc hippocastanum, Sulfur depuratum, Thiamine (vitamine B1), dl-alfa-tocoferol (vitamine E	Aambeien Specifieke werking: middel tegen gezwollen aderen rond de anus geschikt bij zwangerschap.	
Lamisil Once 1%	terbinafinehydrochloride 10 mg/g	Voetschimmel Specifieke werking: Eenmalig aanbrengen op beide voeten. 1e keus bij voetschimmel. Geschikt vanaf 18 jaar.	

<p>Lamisil voetschimmel crème</p>	<p>terbinafinehydrochloride 10 mg/g</p>	<p>Voetschimmel</p> <p>Specifiek kenmerk:</p> <p>1e keus bij voetschimmel.</p> <p>Geschikt vanaf 12 jaar.</p>	
<p>Licener Anti-luis shampoo</p>	<p>neem-extract</p>	<p>Hoofdluis</p> <p>Specifieke werking:</p> <p>Doodt hoofdluis en neten in 1 behandeling.</p> <p>Werkt verstikkend op hoofdluis en neten.</p> <p>Geschikt vanaf 2 jaar.</p>	
<p>Prioderm dimeticon lotion</p>	<p>dimeticon</p>	<p>Hoofdluis</p> <p>Specifiek kenmerk:</p> <p>1^e keus bij hoofdluis.</p> <p>Werkt verstikkend op hoofdluis en neten.</p> <p>Behandeling duurt 15 minuten.</p> <p>Geschikt vanaf 12 maanden.</p>	

<p>XT Luis Once</p>	<p>dimeticon en penetrol</p>	<p>Hoofdluis</p> <p>Specifiek kenmerk:</p> <p>1^e keus bij hoofdluis.</p> <p>Werkt verstikkend op hoofdluis en neten. Behandeling duurt 15 minuten.</p> <p>Geschikt vanaf 6 maanden.</p>	
<p>O.R.S.</p>	<p>glucose natriumchloride natriumcitraat kaliumchloride</p>	<p>Uitdroging, ondersteunend middel bij diarree en verstopping</p> <p>Specifieke werking:</p> <p>middel tegen uitdroging</p>	<p>Risicowaarschuwing: Los het poeder op in precies de hoeveelheid water die genoemd staat op de verpakking. Het is gevaarlijk het met te weinig water in te nemen. Gebruik voor de oplossing vers kraanwater (in NL) of mineraalwater zonder prik uit fles. Als u dat niet heeft kunt u vers gekookt water gebruiken dat u even laat afkoelen.</p>
<p>Japane notenboom of Ginkgo</p>	<p>Ginkgo biloba</p>	<p>Kruidenproducten met Ginkgo zijn als geneesmiddel goedgekeurd ter verbetering van het geheugen en concentratie en voor het verbeteren van de doorbloeding van handen en voeten. Kruidenproducten met Ginkgo worden als supplement daarnaast ook gebruikt bij andere klachten zoals gewrichtspijn, duizeligheid en klachten van de hogere luchtwegen.</p>	<p>Risicowaarschuwing: Dit middel beïnvloedt de werking van bepaalde geneesmiddelen. Onder andere van Aspirine en omeprazol. Maar ook receptgeneesmiddelen als antipsychotica, pijnstillers, hart- en vaatmedicijnen (bloeddrukverlagers), maagzuurremmers, diabetesmiddelen en bloedverduunners.</p>

Knoflook	Allium sativum	<p>Kruidenproducten met knoflook zijn als geneesmiddel goedgekeurd om verkoudheidsklachten te verminderen en om aderverkalking te verminderen en te voorkomen bij volwassenen.</p> <p>Kruidenproducten met knoflook worden als supplement daarnaast ook gebruikt bij andere klachten zoals bij gewrichtsklachten, urineweginfecties of ringworm.</p>	<p>Risicowaarschuwing: Dit middel beïnvloedt de werking van bepaalde geneesmiddelen. Onder andere van omeprazol. Maar ook receptgeneesmiddelen als spierverslappers, antikankermedicijnen, maagzuurremmers, antivirale medicijnen (hiv medicijnen) en bloedverdunners.</p>
-----------------	----------------	--	---